

VERSLAG d.d. 9 maart 2022 van de hybride vergadering van de commissie Bestuur, Economie en Middelen van de provincie Utrecht

Voorzitter: mw.ir. M. de Widt

Namens het college van GS: de heer A.J. Schaddelee en mw. M. Sterk

Woordvoerders: mw. K. Boelhouwer (GroenLinks), R. Dercksen (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), T. Dinklo (JA21), M.E.J. Eggermont (SP), F. Hazeleger (SGP), mw. N. Haan (ChristenUnie), W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. J. d'Hondt (PvdA), mw. M. Jager (Partij voor de Dieren), A. Karatas (GroenLinks), A. Kocken (VVD), mw. D. de Kruijf (CDA), mw. M. Lejeune-Koster (PvdA), mw. H. Rikkoert (ChristenUnie), mw. M. Welschen (CDA) en mw. L. Veen (D66)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Mw. drs. B.F. Ferwerda (griffier), mw. M. van de Belt (Notuleerservice Nederland)

1. Opening

De voorzitter heropent de commissie Bestuur, Economie en Middelen voor deze middagzitting. Vanmorgen is de commissie gekomen tot punt 2.4 dus dat is nu aan de orde.

2. Bespreking

2.4 [SV Versterking lokale journalistiek \(2022BEM44\)](#)

De voorzitter verduidelijkt dat in het coalitieakkoord staat opgenomen dat de Provincie wil bijdragen aan de versterking van de lokale journalistiek. Op basis van onderzoek en gesprekken in het veld is het beleidskader Versterking lokale journalistiek opgesteld dat duidelijk maakt wat onder lokale journalistiek wordt verstaan, hoe de versterking van lokale journalistiek tot stand komt, op welke wijze de Provincie daaraan kan bijdragen en tot slot welk type initiatieven leidt tot de gewenste versterking.

Het woord is aan de leden volgens de vanmorgen afgesproken spreekvolgorde.

De heer Kocken stelt dat de liberale democratie niet zonder onafhankelijke journalistiek kan en ook niet zonder democratische sturing en controle op de besteding van belastingmiddelen. De VVD betreurt het dat in dit Statenvoorstel een tegenstelling lijkt te worden gecreëerd rond de vraag of lokale journalistiek moet worden gezien als een kerntaak van de Provincie of niet. Volgens de VVD hoeft dat helemaal niet zo te zijn. Artikel 158 van de Provinciewet, lid 2, spreekt een voorkeur uit voor publiekrecht op het moment dat activiteiten door de Provincie worden gefinancierd. Het Statenvoorstel gaat niet in op de vraag waarom dat niet via de publiekrechtelijke weg zou kunnen. GS spreekt van een keurslijf en gaat vervolgens over tot de keuze voor een stichting. Dat plaatst de democratische controle behoorlijk op afstand en dat maakt bijsturing door de Staten of door GS moeilijk. Dan rest er niets anders dan hopen dat zo'n stichting de goede dingen doet met die drie jaar 200.000 euro.

Er kan volgens de VVD wel degelijk worden gekozen voor een subsidierelatie waarbij een onafhankelijke adviescommissie de subsidieaanvragen beoordeelt. GS kan dan transparant aangeven hoe met die adviezen is omgegaan. Dat maakt controle mogelijk op de vraag of er al dan niet sprake is van politieke voorkeuren en of de brede democratische discussie op een goede manier wordt gediend. Mocht GS constateren dat het mis gaat, dan kan ze in ieder geval nog bijsturen. De VVD staat zeker achter het idee van een stichting met al haar goede bedoelingen maar de uitvoering moet wel goed zijn.

Mevrouw Welschen is benieuwd of het nu om de structuur gaat, om de stichting en om de middelen of dat het erom gaat dat de Staten kunnen ingrijpen als de berichtgeving door GS haar niet zint. Daar zou ze juist van weg willen blijven.

De heer Kocken benadrukt dat het niet zo mag zijn dat PS ingrijpt op de inhoud, maar het mag ook niet zo zijn dat de stichting onder politieke druk wordt gezet en keuzes maakt in onderwerpen waarop niet meer kan worden ingegrepen. Het gaat immers om belastinggeld dat goed besteed moet worden.

Mevrouw De Haan ziet juist een goede en gestructureerde kaderstelling waarmee die onafhankelijke journalistiek juist goed geborgd lijkt.

De heer Kocken legt uit dat zijn zorg niet de onafhankelijkheid betreft maar PS heeft straks geen middelen om bijvoorbeeld geld terug te vorderen om te voorkomen dat geld aan verkeerde doelen wordt uitgegeven. Dus daarom het advies om een onafhankelijke adviescommissie de aanvragen te laten beoordelen.

Voorts ziet hij in de beleidsvisie geen planning, geen financiën, geen prioritering. Zo is niet helder waarmee PS akkoord zou gaan. De dekking komt aan de orde bij de Kadernota, dus hij oppert het besluit dan te nemen. Dat wordt dan besluitvorming in een keer over de dekking en de inhoud.

De heer Dercksen is benieuwd of de VVD dit een taak van de Provincie vindt.

De heer Kocken licht toe dat lokale journalistiek heel belangrijk is voor het goed functioneren van de democratische samenleving, dan kan ertoe worden besloten daaraan toch een bijdrage leveren. Zo heeft hij dit voorstel gelezen.

Mevrouw Welschen beschouwt goede en onafhankelijke journalistiek als een voorwaarde voor het goed functioneren van de democratie. Het is dus prima om daarvoor als Provincie een vorm te zoeken. De vraag is in welke vorm dat kan gebeuren. Het CDA stelt dat de betrokkenheid niet te groot mag zijn, want die zou de onafhankelijkheid in de weg kunnen staan. Dat vereist dat de doelstelling van de stichting helder wordt geformuleerd in de statuten. Functioneert de stichting niet naar behoren, dan kan de Provincie altijd haar funding intrekken.

De heer Dercksen vraagt in hoeverre dit voorstel borgt dat dit een oplossing is van het probleem. De journalistiek dient kritisch te zijn naar de macht, maar lijkt te zijn verworden tot een verspreider van het nieuws van de macht. Die kritische houding ziet hij niet terug in het voorstel.

Mevrouw Welschen constateert dat de Staten met dit voorstel de lokale journalistiek een impuls willen geven. Het is immers niet meer rendabel om lokale journalistiek te bedrijven. Redactionele stukken dagen de politiek en de lezers uit verder na te denken.

De heer Kocken leest niets in het statenvoorstel over malversatie of het niet werken volgens de statuten.

Mevrouw Welschen ziet dat meer als een uitwerking voor in de praktijk.

Mevrouw Haan stelt dat de regionale en lokale media steun verdienen om een belangrijke democratische rol in onafhankelijkheid te blijven vervullen ten behoeve van een vitale democratie. De ChristenUnie is er voorstander van dat de Provincie een rol neemt in het op peil houden van de kwaliteit van de journalistiek. Verschillende instanties luiden immers de noodklok. Onderzoek, verkenning, perspectieven, de gekozen denkrichting en de voorwaarden en uitgangspunten voor het bevorderen van onafhankelijke journalistiek komen in het stuk aan de orde. Toch is dat raakvlak tussen overheid en journalistiek ook spannend. Dat vereist immers onafhankelijke en pluriforme informatievoorziening. De ChristenUnie is dan ook voorstander van de oprichting van een stichting voor een mediafonds, want daarmee komen PS en GS op de grootst mogelijke afstand te staan.

Via het onderzoek is gesproken over specifieke doelgroepen en zogenaamde witte vlekken. De keuze voor een mediafonds geeft die kanten niet direct een plek, terwijl de ChristenUnie wel graag ziet dat die witte vlekken een plek zouden krijgen. Gaat het om die onafhankelijkheid, dan is de ChristenUnie toch wel voorstander van zo'n mediafonds. Het is goed dat de Provincie inzet op duurzame versterking. Dat maakt een voorstel voor structurele financiering bij de Kadernota heel logisch.

Een onafhankelijke partij zal een evaluatie houden in het derde jaar van het bestaan van de regeling. Mevrouw Haan hoort graag waarom voor dat tijdstip is gekozen en ze zou graag tussentijds worden geïnformeerd over het functioneren van het mediafonds. Ook hoort ze graag of het ministerie al stappen heeft gezet en of er al een reactie is gekomen op de vraag om meer geld voor omroepen.

Mevrouw Veen is blij met het voorstel. De Provincie kan nu verder met het opzetten van een stichting, een prima vorm voor het onafhankelijk functioneren van de journalistiek. Er mag geen enkele schijn van belangenverstrengeling zijn, dus het is prima dat de Provincie op afstand staat. De stichting kan haar taak invullen zoals zij goed acht. Desgevraagd geeft ze aan dat de Provincie voldoende middelen heeft om op een goede manier zorg te dragen voor die onafhankelijkheid – nog naast de inzet van financiële middelen.

Een stichting die 200.000 euro te besteden heeft, moet toch een aantal jaren kunnen voortbestaan, dus ze ziet graag dat er structurele voorzieningen worden getroffen – dus voor een wat langere periode. Wellicht kan het bedrag ook wat hoger worden. Een voorstel voor budgetverruiming ziet ze graag tegemoet.

Mevrouw Boelhouwer constateert dat het niet in alle gemeenten goed gaat met de lokale media. Het mag niet zo zijn dat er in Nederland gebieden ontstaan waar het lokale bestuur niet meer wordt gecontroleerd door de journalistiek. Net als het artikel in het NRC over het lokale bestuur vindt GroenLinks het absoluut noodzakelijk meer te investeren in de lokale journalistiek.

GroenLinks is gecharmeerd van het voorstel, maar onderschrijft wel de opmerkingen over de funding en de toekomst. Voorts oppert ze samenwerking te zoeken met de opleiding Journalistiek van de Hogeschool Utrecht en met de NVJ. Ze hoort graag of die misschien al betrokken zijn geweest bij het voorstel.

De heer Dinklo kan de intentie van het voorstel zeker steunen: er is behoefte aan onafhankelijke journalistiek. Over de pluriformiteit is hij wel bezorgd. Er zou een onafhankelijk bestuur van de stichting moeten komen, maar niemand is onafhankelijk. Hij stelt graag eisen aan de vijf bestuursleden: die mogen geen dominante politieke kleur hebben, maar wel een journalistieke achtergrond. Hij begrijpt wel dat mensen lid zijn of zijn geweest van een politieke partij, maar het moeten geen mensen zijn met een sterk politiek profiel zoals wethouders of voormalige Kamerleden. In de richting van mevrouw d'Hondt legt hij uit dat het niet gaat om mensen met een lidmaatschap van een sportvereniging of een andere lokale groep. Het Statenvoorstel gaat erover dat de stichting politiek gecontroleerd wordt. Dan is het belangrijk dat zo'n bestuur geen duidelijke politieke voorkeur heeft. Die begrenzing ligt bij de bestuursleden en niet bij de journalisten.

De heer Dinklo verbaast zich erover dat het voorgenomen journalistieke product niet in strijd mag zijn met wet- en regelgeving, 3c, en een heel rijtje voorwaarden. Alleen de journalistieke beroepsethiek is belangrijk. Er zijn voldoende journalisten die wel iets hebben gedaan in strijd met wet- en regelgeving waarbij dat zeer nuttig is geweest. Dus hij stelt voor 3c te schrappen.

Mevrouw d'Hondt is gecharmeerd van het Statenvoorstel. De PvdA wil graag de onafhankelijkheid van de journalistiek borgen. In een subsidierelatie kan de Provincie ingrijpen wanneer er iets misgaat, maar bij zo'n stichting niet. Ze hoort nog graag of de Provincie dus helemaal geen middelen heeft buiten de financiële middelen om in te grijpen als er iets misgaat.

De heer Dercksen kan zich de tijd niet heugen een Statenvoorstel te hebben gezien over een taak van de Provincie. Ook deze opdracht hoort helemaal niet bij de Provincie. Hij deelt de zorgen die de heer Dinklo uitsprak over de onafhankelijkheid. Het lijkt erop alsof de Staten gemakkelijk geld uitdelen, maar dat geld moet eerst allemaal worden verdiend. Als er iets moet gebeuren aan de lokale journalistiek – en die lijkt inderdaad enige steun te behoeven – dan ligt een gesprek met NTV-Utrecht voor de hand om een klein deel van dit geld in te zetten om een aantal journalisten naar de gemeenteraden te sturen. Een eigen organisatie waarop de Provincie bovendien geen grip heeft, vindt de PVV echt onwenselijk.

De heer Eggermont stelt dat helder moet zijn wanneer die stichting eindigt – als die er toch komt. Dat is een regulier uitgangspunt inzake verbonden partijen. Het is hem bovendien niet helder wat nu uiteindelijk het doel is. Dat zou het controleren van de macht zijn, maar hij ziet eigenlijk alleen een versterking van de journalistiek in de provincie. Dat kan ook sportjournalistiek zijn. De afgelopen jaren zijn er verschillende verdienmodellen opgetuigd. De SP stelt dat publicaties voor iedereen vrij ter beschikking moeten zijn en hij hoort graag hoe dat hier wordt geborgd vanwege de concurrentie met de bestaande verdienmodellen.

Hij onderschrijft het verzoek op 3c te schrappen zoals de heer Dinklo zojuist bepleitte.

De heer Van den Dikkenberg mist in het stuk dat eenpitters ook kunnen profiteren van deze regeling. De SGP hecht aan krachtige, lokale journalistiek om een stevige rol te spelen in de democratie. Soms kunnen journalisten zaken boven tafel krijgen terwijl dat andere politieke bestuurders niet lukt. Juist eenpitters verdienen ondersteuning; die doen veelal diep graafwerk. Daarop krijgt hij graag een reactie van de gedeputeerde.

De SGP hecht aan een goede evaluatie. Rücksichtslos drie keer 200.000 euro overmaken, lijkt hem niet goed. Daar past een tussenstap. Misschien is drie jaar in een keer wel te veel. Er is dan echt een goede evaluatie nodig op basis waarvan de Provincie dan kan besluiten al dan niet door te gaan. Hij hoort graag hoe de gedeputeerde een heldere, inhoudelijke afbakening van de journalistiek denkt te bewerkstelligen.

Desgevraagd legt hij uit dat de journalistiek kwalitatief goed moet zijn en echt iets moet opleveren voor de democratische controle van gemeenteraden en dergelijk. Het gaat om de inhoud. Helaas wordt er nu niet altijd even adequaat betaald en zit er een gat tussen lokale onderzoeksjournalistiek en de marktwaarde.

De voorzitter concludeert dat alle leden het woord hebben gevoerd en dat het woord nu aan de gedeputeerde is.

Gedeputeerde Schaddelee spreekt het belang uit van onafhankelijke journalistiek; dat belang is zeker duidelijk gezien de huidige censuur in het Oekraïneconflict. De grootste zorg die hij hoort, betreft het borgen van de onafhankelijkheid van de journalistiek.

De heer Dercksen stelt dat iedere vorm van censuur onwenselijk is, ook als de EU Russische zenders verbiedt, ook al zijn dat propagandazenders. Zelfreflectie is hier op z'n plaats.

Gedeputeerde Schaddelee beaamt dat iedere vorm van censuur afwijzing verdient. Gaat het om die onafhankelijkheid, dan heeft GS daarin een duidelijke keuze gemaakt. Het voorstel behelst nu een stichting maar een onafhankelijke adviescommissie is een andere mogelijkheid. En natuurlijk moet er bij zo'n stichting een bestuur komen met een neutrale grondhouding.

De heer Kocken hoort nog graag waarom de publiekrechtelijke weg, die immers de voorkeur geniet in de Provinciewet, niet door het college wordt gevolgd.

Mevrouw d'Hondt wijst erop dat een van redenen voor de keuze voor een fonds in plaats van een subsidierelatie is dat een subsidie geen innovatie of samenwerkingsinitiatieven stimuleert en een fonds wel. Wellicht kan de gedeputeerde ingaan op dat verschil.

Gedeputeerde Schaddelee benadrukt dat GS er juist voor heeft gekozen in het beleidskader die keuze toe te lichten. Daarbij is het waarborgen van die onafhankelijkheid de kern waarbij de Provincie en de Staten heel terughoudend zijn in hun rol daarbij. Het verschil zit erin dat de geldkraan kan worden dichtgedraaid voor de stichting wanneer die bizarre keuzes maakt – hoewel hij zou willen waken voor politieke bemoeienis. Rond het verstrekken van subsidies speelt allerlei regelgeving. Binnenkort volgt de nota over verbonden partijen en die betreft de relaties met anderen. Dan is er ook nog de eigen subsidiebeschikking van de Provincie. Zet de stichting niet in op de beoogde doelen, dan is er wel degelijk een mogelijkheid om middelen terug te vorderen. Het gaat om de balans tussen onafhankelijkheid en beoogde doelen. In het beleidskader staat op enkele plekken dat het echt moet gaan over het versterken van de lokale democratie en over het controleren van de lokale overheid. Uiteindelijk ligt nu de route voor zoals GS die voor ogen heeft. Dit is niet het moment om de discussie aan te zwengelen over de publiekrechtelijke weg.

Gaat het om de meerjarige financiering, de dekking bij de Kadernota en het besluit nu, dan zou de gedeputeerde heel graag dit jaar al starten met de oprichting van de stichting, zodat er in september daadwerkelijk een stichting is die aan de slag kan. Het moment van de Kadernota vormt nog een mogelijkheid om het proces te stoppen, mocht dat nodig zijn. Wachten tot juni is onverstandig, want dan lukt het zeker niet dit traject direct na de zomer te starten.

De evaluatie volgt in het derde jaar, zodat het eerste en het tweede jaar kunnen worden geëvalueerd. Wil de commissie dat echt eerder, dan kan dat bij amendement worden gewijzigd. Gedeputeerde Schaddelee meent echter dat drie jaar een goede periode is om een oordeel te vellen. Uiteraard kan er wel eerder informatie richting de Staten komen op het moment dat de stichting daadwerkelijk in bedrijf is. Het ligt voor de hand dat zo'n stichting jaarlijks via een jaarverslag verantwoording aflegt over haar activiteiten en dan kan zo'n jaarverslag ter kennisname naar de Staten komen. Dat is statutair te regelen. Het Rijk wil jaarlijks 30 miljoen euro vrijmaken om de lokale journalistiek te versterken. Op de eerder naar het Rijk verzonden brief met een verzoek tot ondersteuning is formeel nog geen reactie gekomen, maar binnenkort vindt een ontmoeting met de desbetreffende staatssecretaris plaats. De gedeputeerde verwacht dat het Rijk aan zo'n stichting een donatie zou kunnen doen. Dat lijkt een laagdrempelige figuur.

Mevrouw Veen vroeg naar de integrale afweging bij de Kadernota. De gedeputeerde heeft al toegelicht dat het besluit nu voorligt om de stichting te kunnen oprichten.

De NVJ en de opleiding Journalistiek zijn in die zin betrokken, dat ze vorig jaar aanwezig waren bij de werkconferentie hierover. Ze weten van het initiatief. Of er al een uitkomst is dat er een afgevaardigde van hun kant komt, dat is de gedeputeerde niet bekend.

De gedeputeerde onderschrijft de opmerkingen over 3c; dat lijkt een teveel aan precisering van wat er onder 3b al staat over beroepsethiek. Wellicht kan PS dat uit het voorstel amenderen.

Mevrouw d'Hondt ziet dat 3b over de codes van de journalisten gaat en 3c heeft betrekking op het product dat aan wet- en regelgeving moet voldoen. Het gaat dus niet om een nadere precisering.

De heer Kocken hoort dan graag meer over het verschil tussen 3b en 3d.

Gedeputeerde Schaddelee stelt dat het aan de Staten is om via een amendement uit het voorstel te halen – of erin te brengen – wat ze wil. Bij 3c herkent hij wel wat de heer Dinklo naar voren bracht. Het kan niet zo zijn dat journalisten racistische artikelen schrijven of andere zaken die tegen de wet zijn. Dus in zekere zin is 3c overbodig. Maar ook de bijdrage van mevrouw d'Hondt herkent hij. Het is aan de Staten om daarin een weging te maken.

De statuten van de stichting lijken een uitgelezen middel om die onafhankelijkheid helder onder woorden te brengen waarbij er sprake moet zijn van een neutrale grondhouding en waarbij de onafhankelijkheid is gewaarborgd. De Staten zouden via een motie extra aandacht kunnen vragen om dat te borgen in de statuten.

Het is de bedoeling om de instellingen te vragen iemand namens hen voor het bestuur af te vaardigen. Als iemand wil terugtreden of aftreden, is het aan die instelling om een nieuw persoon voor te dragen. Ook dat dient in de statuten te worden vastgelegd. Gedeputeerde Schaddelee zegt toe de statuten zodra die er zijn, met de Staten te delen. Hij kan niet toezeggen dat die statuten in een extra rondje in de commissie BEM ter bespreking komen. Soms sleutelen juristen daar nog wel wat aan. De statuten komen naar de commissie BEM op het moment dat ze nog niet zijn gepasseerd bij de notaris.

Mevrouw Veen begrijpt dat het ingewikkeld is om met het hele oprichtingsproces nog een keer langs de Staten te gaan, maar wellicht stemt de commissie ermee in niet vast te houden aan de reguliere termijnen zodat de gedeputeerde de Staten wel het een en ander kan voorleggen.

Gedeputeerde Schaddelee wil geen statuten voorleggen waarop de Staten in alle vrijheid kunnen reageren. Dan schiet het proces straks tien verschillende richtingen op. Hij verzoekt de Staten dan ook de wensen en bedenkingen zo expliciet mogelijk te noemen en misschien zelfs vast te leggen in een motie of amendement.

De heer Dinklo benadrukt dat het om een stichting gaat die voor langere tijd aan de slag gaat. Gezien zijn bedenkingen over de onafhankelijkheid van het bestuur wil hij wel normaal de tijd krijgen om de statuten te bestuderen.

Gedeputeerde Schaddelee licht toe waarom er niet via RTV Utrecht wordt gewerkt maar via een eigen stichting. Dat heeft twee redenen. In de Mediawet zit een aantal beperkingen dat maakt dat een regionale omroep beperkt is in wat ze doet. Daar zit een belemmering. En soms begeeft RTV Utrecht zich op de lokale markt en wordt ze daarmee onderdeel van die lokale markt. Dat zou concurrentie van anderen kunnen bemoeilijken.

In beslispunt 2 staat dat de Staten wensen en bedenkingen kunnen indienen. Wensen en bedenkingen hebben vooral betrekking op het beleidskader. Het verdient de voorkeur als PS haar wensen en bedenkingen helder aangeeft en dan kan het voorstel altijd nog worden geamendeerd. De wensen en bedenkingenprocedure heeft betrekking op het oprichten of het deelnemen in rechtspersonen. Dat gaat niet over een beleidskader, want dat stelt PS zelf vast.

De heer Dercksen kan zich voorstellen dat er problemen zijn met de Mediawet als er een hele strakke opdracht ligt, want dat zou de onafhankelijkheid schaden. Een dergelijke stichting zou echter ook die onafhankelijkheid kunnen schaden.

Gedeputeerde Schaddelee benadrukt het belang van een level playingfield en het aanspreken van een bredere doelgroep dan alleen RTV Utrecht. Die opereert soms lokaal wel, maar op sommige plekken ook niet. De stichting moet de opdracht krijgen zo breed mogelijk en zo duurzaam mogelijk in te zetten op versterking van lokale, journalistieke structuren.

Eenpitters zijn veelal gelieerd aan iets waaraan de stichting subsidie zou kunnen verlenen. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om eenpitters per definitie uit te sluiten, maar de opzet is de middelen zo structureel mogelijk in te zetten.

De voorzitter constateert dat de commissie behoefte heeft aan een tweede termijn.

Mevrouw Veen benadrukt dat de journalistiek nu eenmaal een tak van sport is waarin veel zzp'ers werkzaam zijn. Die zou D66 niet willen uitsluiten door enkel in structurele projecten te investeren. D66 denkt overigens aan een bedrag van circa 400.000 euro, dus 100.000 euro of 200.000 euro erbij.

Het moment van de Kadernota afwachten acht ze niet verstandig. Het oprichten van een stichting zonder dat daar een financieel fundament onder ligt, lijkt D66 onverstandig.

De heer Dinklo hoort de gedeputeerde aangeven dat punt 3c een kwestie van smaak zou zijn. Daarmee is hij het absoluut oneens. Hij ziet graag de politieke neutraliteit voor bestuursleden alsnog opgenomen in de tekst. Zo nodig zal hij dat amenderen.

De heer Hazeleger beschouwt het juist als heel waardevol als een eenpitter met een bescheiden bedrag een onderzoek gefinancierd kan krijgen dat voor de lokale bewoners nu juist van groot belang is.

De heer Kocken bekijkt de tekst nog eens goed op de bewoording inzake de onafhankelijkheid op controle en sturing op publieke middelen. Er ligt nu een besluit voor om een stichting op te richten, maar dat gaat pas echt gebeuren wanneer er helderheid is bij de vaststelling van de Kadernota. Dus de voorbereiding kan van start gaan maar besluitvorming volgt bij de Kadernota.

Gedeputeerde Schaddelee stelt dat besluitvorming toch echt plaatsvindt bij de Kadernota. Het is nu niet gelukt om meerjarig een reservering te maken. Dus de integrale afweging vindt plaats bij de Kadernota volgens de Provinciale spelregels. Dan zijn er wel voorbereidingen getroffen, maar dan is de stichting nog niet van start gegaan.

3c is inderdaad geen kwestie van smaak. Hij heeft geen gericht advies, maar een andere woordkeus dan politieke neutraliteit - bijvoorbeeld middels het woord evenwichtigheid - is zeker bespreekbaar.

In de beantwoording op de schriftelijke vragen van de SP heeft hij nadrukkelijk aangegeven dat eenpitters zeker niet worden uitgesloten, maar het gaat er vooral om structureel die lokale journalistiek te versterken.

Hij dringt erop aan dat leden zo veel mogelijk hun wensen en bedenkingen meegeven over het oprichten van het orgaan – via een motie of amendement, maar hij weet niet zeker of er dan nog uitgebreid discussie kan worden gevoerd over de statuten. De belangrijkste slag zit aan de voorkant, dus wanneer PS meegeeft wat er van belang is. GS stelt de statuten vast. Als de Staten zouden besluiten over de statuten, wordt het een bestuursorgaan – dus dat is niet de bedoeling. Dat heeft juridische gevolgen. GS kan prima een besluit nemen op basis van conceptstatuten.

De heer Eggermont kan nu niet bedenken of hij wensen en bedenkingen heeft op iets wat nog niet bestaat. Daar horen die statuten bij.

Mevrouw Veen begrijpt dat de Staten nu al vast zo veel mogelijk wensen en bedenkingen moeten meegeven en dan later de statuten ter inzage krijgen.

Mevrouw Haan verzoekt de griffie schriftelijk helder te maken wat nu het verschil is tussen wensen en bedenkingen en statuten.

Mevrouw Boelhouwer wijst op de vergelijkbare procedure rond de ROM. Ze oppert dat proces nog eens even terug te halen.

De heer Kocken benadrukt dat het heel gebruikelijk is dat statuten worden meegestuurd bij een procedure met wensen en bedenkingen. Dat houdt dan geen besluit in.

Gedeputeerde Schaddelee herhaalt dat het echt een juridisch gevolg heeft als de Staten de statuten zouden vaststellen en dat is nadrukkelijk niet de bedoeling.

De griffie komt met een schriftelijke uitleg over hoe de procedure precies in elkaar steekt.

De voorzitter concludeert dat er een normaal debat met twee termijnen zal volgen over het statenvoorstel Versterking lokale journalistiek.

De vergadering is geschorst van 17.40 – 17.45 uur.

2.5 SV Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners (2022BEM53)

De voorzitter stelt dat de provincie Utrecht steeds bewuster investeert in de relatie met haar inwoners. Een participatieproces vraagt om maatwerk, maar met een gedeelde visie, uitgewerkt in een praktische leidraad voor ambtenaren, wordt de participatieaanpak binnen de provinciale organisatie meer samenhangend en eenduidig. Visie en leidraad zijn sturend bij de keuzes die de provincie maakt in het samenspel met inwoners.

De heer Kocken heeft de participatievisie de afgelopen jaren in verschillende vormen meermaals voorbij zien komen. De VVD is weliswaar enthousiast over de leidraad, maar die wordt nu niet vastgesteld. Voor de visie geldt dat ondernemers in het stuk ontbreken – terwijl die toch een belangrijke rol in de Provincie spelen. De visie richt zich veel te weinig op inwonersinitiatieven. De landesinitiatieven mogen alleen over kerntaken gaan, maar participatietrajecten die GS opstart, mogen over veel meer dan de kerntaken gaan. Dat zou de VVD gelijk willen trekken.

Mevrouw De Kruif heeft het belang van participatie binnen verschillende portefeuilles al meermaals aan de orde gesteld en het is dan ook fijn dat dit stuk nu voorligt. Het zou geen vrijblijvend onderwerp meer zijn. Participatie vanuit de inwoners zou niet altijd passend zijn en soms kan worden besloten af te zien van een bepaald participatietraject. Ze hoort graag wie dat beslist en hoe het is geregeld met de controle hierop. De gemeenten hebben vaak een belangrijke rol – bijvoorbeeld bij de RES-trajecten – dus dan hoort het verplichte kader terug te komen in de gemeentelijke beleidsvoeringen. Nieuwe technologie en social media om participatie makkelijk te maken klinkt eigentijds, maar helaas beschikt niet iedereen over de juiste digitale vaardigheden. Er moet dus ook aandacht blijven voor deze groep en haar vorm van participeren.

Mevrouw Rikkoert vindt het mooi dat er nu een eerste visie ligt van een begrijpelijk en goed stuk. Ze kijkt met genoegen terug op de eerdere werksessie. Het is haar echter niet helder hoe naar de inwoners wordt gecommuniceerd wat er met hun input wordt gedaan en hoe het verwachtingsmanagement wordt aangepakt. Daarnaast heeft er een interessante lezing over besturen plaatsgevonden. Daarvan is praktisch niets terug te zien, bijvoorbeeld over het uitlokken van initiatieven.

Mevrouw Veen is blij dat dit langverwachte stuk er nu ligt. De right to challenge is erin opgenomen waarvoor de complimenten. De titel kan helderder. Het stuk benoemt dat het niet over specifieke doelgroepen gaat, maar dan nog is het wel vreemd dat bijvoorbeeld een motie als Jongerenparticipatie er niet in wordt aangehaald. Ze hoort graag hoe die specifieke participatie toch een plek krijgt in deze visie. De provincie benoemt een hele lijst zaken die ze niet gaat doen. Belangrijker is toch wat de provincie wél doet. Het klinkt wel erg gemakkelijk om geen participatietrajecten op te zetten als er geen geld, tijd of capaciteit is. Veelal wordt geparticipeerd via andere overheidslagen, maar de nadruk in dit stuk moet liggen op de participatie van de Provincie.

De heer Karatas vindt het een mooi stuk. Complimenten aan iedereen die hieraan heeft bijgedragen. Het laat zien dat participatie uit verschillende onderdelen bestaat en door verschillende initiatiefnemers kan worden gestart. Vanuit verschillende wetgeving wordt die participatie gestimuleerd. In het kader van de Omgevingswet is motie 11 aangenomen die oproept participatie te blijven verkennen en te verankeren in regels en beleid.

Participatie kent goede en minder goede ervaringen; die verschillen bij de betrokken inwoners. Dat raakt echter ook de ambtenaren en de overheid zelf. Daarbij speelt de grondhouding van de initiatiefnemer een grote rol, of dat nu een ondernemer, een bewonersgroep of het bevoegd gezag is. Daarvoor zijn wel heldere kaders nodig. Tot slot hoort hij graag wat het belangrijkste is waaraan een goed participatietraject moet voldoen.

Mevrouw Lejeune leest veel vanzelfsprekende zaken en weinig opzienbarende in de visie. Ze benadrukt dat de Provincie er uitsluitend is voor haar inwoners, dus het samenspel met die inwoners is en moet een speerpunt zijn. Ze ziet veel verbetering in deze plannen: inwoners zijn veel centraler komen te staan. Wel blijft de Partij voor de Dieren kritisch op de uitvoering. Uit de visie volgt een soort handboek voor medewerkers om met participatie aan de slag te gaan. Wat ze mist in de visie is de aandacht voor toegankelijkheid tot participatie voor bijvoorbeeld laaggeletterden. Het is toch zaak de Provincie voor iedereen laagtoegankelijk te maken, dus ze hoort graag wat er op dat gebied

gebeurt of nog kan gebeuren. Ze krijgt graag toegelicht hoe deze visie zich verhoudt tot de motie The right to challenge. Voor de PvdA is dit een hamerstuk: het gaat er immers om met de inwoners in gesprek te gaan.

Mevrouw Jager was gezien de lange aanloop heel kritisch over de inhoud van de plannen. De visie laat veel verbeteringen zien. De inwoners zijn veel centraler komen te staan. Dat uitdagen vindt ze heel belangrijk. Wel blijft ze kritisch op de uitvoering. Zelf heeft ze enkele ontlusterende ervaringen opgedaan met participatietrajecten in haar eigen gemeente: presentaties in onnavolgbare taal, ideeën ophalen – terwijl er wel degelijk onderliggende plannen bleken te zijn die niet ter discussie staan. Statenleden hebben in het participatieproces een controlerende taak. Ze is benieuwd hoe ze dan het proces kunnen controleren. Komen er bijvoorbeeld evaluaties in begrijpelijke taal? Er ontbreekt aandacht voor de usual suspects. Ze krijgt daar graag een reactie op.

De heer Eggermont stelt dat ondervinding zal leren wat deze visie oplevert. Het gaat echt om de uitvoering en het is dus ook echt van belang dit regelmatig te evalueren.

De heer Hazeleger vindt de verbinding tussen overheid en burger ontzettend belangrijk. Daar is nog echt winst te behalen. Hij herkent zich in de woorden van mevrouw Jager. Toch is hij positief over hoe het nu op papier staat. Hij heeft niet helder voor ogen waar – in theorie – de echte plus ligt. Dus wat gaat nu echt het verschil maken zodat de burger zich betrokken voelt? Het mag allemaal nog wat ambitieuzer. Doelgericht selecteren klinkt logisch, maar brengt het gevaar met zich mee dat er mensen worden geselecteerd die het toch al eens zijn met wat er voorligt en dat inwoners niet worden betrokken die dat wel zouden willen. Uit de praktijk weet de heer Hazeleger dat er aan de voorkant te weinig helderheid bestaat over de kaders. Achteraf blijken dingen vaak al vast te staan. Daar moet echt beter worden aangegeven waarop inwoners nog invloed kunnen uitoefenen. Projectleiders zijn veelal verantwoordelijkheid voor de participatie, maar die hebben een bepaald budget en tijdsplan en daarvoor kan zo'n participatietraject een bedreiging vormen. Het lijkt dus beter om een apart persoon verantwoordelijk te maken voor een bepaald participatiedeel.

De voorzitter concludeert dat alle leden het woord hebben gevoerd; het woord is nu aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde Schaddelee beaamt dat de visie lang op zich heeft laten wachten en dat er inderdaad veel varianten eerder hebben voorgelegen. Het gaat straks echt om de uitwerking en om die reden is het proces omgegooid: er is eerst gekeken hoe het in de praktijk werkt en vervolgens is het juiste proces beschreven. Het belangrijkste bij participatie is goede communicatie. Het gaat erom goed te luisteren. Geen enkel participatietraject is hetzelfde en het hangt er vaak sterk van af wie de betrokkenen zijn. Een projectleider wat meer op afstand te zetten lijkt de gedeputeerde geen goed idee. Het is juist van belang een project en de participatie heel dicht bij elkaar te houden. Dat proces controleren – dat heeft ook te maken met communicatie.

De heer Hazeleger vraagt zich af hoe kan worden voorkomen dat een projectleider zich blind staart op geld en tijd. Het gaat nu te vaak fout in de praktijk.

Mevrouw Jager is benieuwd hoe de provincie erachter komt dat een inwoner ontevreden is. Vaak wordt dat pas achteraf in een laat stadium duidelijk.

Mevrouw De Kruif ziet in het voorstel wel wat de participatiedoelen zijn, maar dat is niet hetzelfde als terug horen hoe dat participatietraject is ontvangen.

Gedeputeerde Schaddelee wijst op de leidraad waarin een paragraaf is opgenomen over het evalueren van het evaluatietraject zelf. Dus het begint in het traject. Maar ook binnen het college en binnen de Staten moet kritisch worden bekeken of die participatie wel goed is gegaan. Het op een goede manier invullen van het Staatslidmaatschap betekent ook dat er ook buiten de commissie kan worden rondgevraagd of inwoners tevreden zijn. Het gaat erom dat mensen zich gehoord voelen. Doelgericht selecteren betekent dat er enerzijds partijen aan tafel komen die relevant zijn en anderzijds dat mensen wel bereid zijn mee te gaan in dat proces.

De voorliggende visie is bindend; de Provincie is daaraan gebonden. Gaat het erom hoe gemeenten hierbij betrokken worden en in hoeverre zij de provinciale vorm van participatie hanteren, dan is dat een eigen afweging van de gemeenten. Wel is het zo dat de Provincie wil aansluiten bij de manier waarop gemeenten werken. Daarover lopen gesprekken.

Mevrouw Veen wees op de passage dat participatie niet plaatsvindt als er geen tijd, middelen of capaciteit zijn. Maar in de leidraad staat heel helder beschreven dat dat niet zo maar even individueel vanuit een project kan worden besteld. Uiteraard zijn er ook echt wel gevallen waar participatie niet nodig is.

Mevrouw Veen geeft aan dat er soms in een laat stadium wordt meegedeeld dat er geen participatie plaatsvindt en dan kan de Provincie daar niets meer aan veranderen. PS heeft uiteindelijk toch een controlerende taak. Kan PS die participatie dan alsnog afdwingen?

Gedeputeerde Schaddelee verduidelijkt dat PS dat gesprek altijd kan aangaan en ook kan nagaan of die participatie wel plaatsvindt. In kaderstellende documenten moet die participatie er altijd in staan. Bestuurlijk zal het college daar vaak al op reageren. Met dit stuk wil GS juist bewerkstelligen dat dat vaker, eigenlijk meer modelmatig, gebeurt. Dat moet gewoon onderdeel zijn van de werkwijze – en dat is veelal ook het geval. Over terugkoppeling naar bewoners is het nodige opgenomen in de leidraad. Een participatietraject is niet alleen maar een keertje luisteren, maar dat vergt ook dat er een terugkoppeling van komt.

Soms gaat participatie via andere overheidslagen, een ander vehikel, om die participatie te laten plaatsvinden bijvoorbeeld bij veel natuurbeleid.

Tot slot de motie *The right to challenge*. Die wordt genoemd in de leidraad en volgens de gedeputeerde is deze visie in lijn met de motie. Een van de toetsstenen zit in de uitgangspunten die in de sociale agenda worden genoemd.

De voorzitter concludeert dat verschillende partijen behoefte hebben aan een tweede termijn.

De heer Kocken gaf aan dat ondernemers helemaal niet aan bod komen in de visie. Voorts zit er een verschil tussen bewonersinitiatieven die alleen op kerntaken van de Provincie slaan, terwijl de Provincie bewoners wel vraagt mee te praten over niet-kerntaken. De VVD vindt bewonersinitiatieven misschien nog wel belangrijker dan dat bewoners meepraten over Provinciale aangelegenheden.

Mevrouw Jager blijft erbij dat inwoners die aangeven dat ze ontevreden zijn, veelal juist de usual suspects zijn die de weg naar de Provincie sowieso wel weten te geven. Het gaat er juist om alle mensen te betrekken.

Mevrouw Rikkoert ziet dat in het uitvoeringsproces vooral vanuit de ambtenaar wordt geredeneerd. Die beoordeelt de input en die gaat aan de slag met de opbrengst. Niet concreet is hoe dat naar bewoners wordt teruggekoppeld. Het is haar nog niet helder hoe besturen een betere plek krijgt in de visie, dus hoe wordt omgegaan met initiatieven.

Mevrouw Veen ziet dat het stuk ingaat op veel dingen die de Provincie wel doet maar niet op wat ze niet doet. Ook ontbreekt die participatie van jongeren.

De heer Hazeleger stelt dat mensen aan de voorkant veelal niet weten wat er met hun input gebeurt en dan blijft alles een beetje hangen. Dus dat staat wel los van de uitkomst waarover inwoners niet tevreden zijn.

Doelgericht selecteren is precies het heikele punt voor de SGP. De provincie moet juist voorkomen dat alleen de mensen die het toch wel eens zijn met de plannen, aanschuiven.

Gedeputeerde Schaddelee legt uit dat de opdracht bij deze participatievisie specifiek ging om de visie op participatie tussen de Provincie en haar inwoners. Overigens is de Provincie in veel vormen wel met ondernemers aan de slag, maar die zijn hier buiten beschouwing gelaten. Een amendement om inwoners te lezen als inwoners en ondernemers ligt niet zo voor de hand, want dan zou dat eigenlijk nog veel breder moeten.

Gaat het over kerntaken, dan is er een brede discussie mogelijk over wat dan wel of niet een kerntaak is. Het is hier zo benoemd om te voorkomen dat inwoners de Provincie gaan benaderen over zaken die echt een benoemde taak zijn van bijvoorbeeld een gemeente. Als bewoners zich melden met een heel mooi initiatief, dan kan daar wel participatie op worden ingericht, maar als de Provincie er niet over gaat, zijn bewoners er helemaal niet mee geholpen. Dat is echt iets wat aan het begin moet worden getrechterd. Zo is het bedoeld met het woord kerntaken. De gedeputeerde wil teleurstelling voorkomen door van tevoren de verwachtingen goed te managen.

In de visie en de leidraad staan uitgesproken opvattingen over participatie. Dat hoort immers bij een uitnodigende bestuursstijl. Concrete suggesties zijn natuurlijk welkom. Of er te veel vanuit de ambtenaar wordt geredeneerd, kan de gedeputeerde niet bevestigen. Natuurlijk zijn medewerkers doelgericht bezig met hun klus en ze zullen proberen

de participatie tot een goed einde te brengen om het project te realiseren. Juist daarom moet er aan het begin van een project met de inwoners een rolverdeling worden afgesproken.

Mevrouw Jager verwijst hij naar pagina 5 van de visie waar het gaat over laaggeletterdheid en waar wordt verwezen naar de sociale agenda.

Mevrouw Veen wees op de pagina met zaken die de Provincie niet doet, maar op alle andere pagina's is opgenomen wat de Provincie juist wél doet.

De gedeputeerde wijst erop dat er naast alle projectleiders omgevingsmanagers werkzaam zijn. Die zorgt ervoor dat het gesprek met de omgeving goed verloopt en dat er een goed participatietraject wordt gevolgd. En uiteraard moet er een zo breed mogelijke vertegenwoordiging zijn bij doelgericht selecteren.

De voorzitter concludeert dat dit Statenvoorstel een klein debat vergt in de Staten.

2.9 Memo Kwartaalrapportage Vuelta (2022BEM43)

De voorzitter meldt dat dit punt inmiddels is overgenomen door gedeputeerde mevrouw Sterk. Zij zal zo een filmpje laten zien, maar eerst is het woord aan de indieners. Vragen zijn eerder schriftelijk afgedaan.

De heer Kocken ziet graag eerst het filmpje en mogelijk heeft hij daarna nog vragen.

Gedeputeerde Sterk laat een kort filmpje zien, gevolgd door een korte PowerPointpresentatie. Er worden drie lijnen aangehouden. Ten eerste het activiteitenprogramma, beginnend met de 100 dagen vóór de Vuelta waaronder ploeging, rommel opruimen na de wedstrijd. In diverse dorpen komen fietshups. Er komen zomerfeesten o.a. op de langste dag. Ten tweede komt er in het kader van de sociale agenda een festival voor mensen met een beperking, een doorfietsroute van Amersfoort naar Utrecht en de aanleg van veilige fietsroutes naar bedrijventerreinen. Het derde spoor behelst over wat de Provincie zelf doet. Dat is vooral gericht op de eigen werknemers: Spaanse les, kookworkshops.

Gedeputeerde Sterk spreekt de hoop uit dat Provinciale Statenleden zelf ook op de fiets springen en mensen enthousiasmeren. Op 11 brief volgt er nog een Statenbrief.

De heer Kocken bedankt voor het filmpje. Het draait om een event met heel veel potentie. De Provincie heeft hier veel geld aan besteed en de VVD wil straks wel ook de maatschappelijke en economische opbrengsten zien.

Mevrouw Lejeune ziet graag wat meer gedetailleerde informatie in de volgende kwartaalrapportage waaronder wat er met het vrijgefallen budget gebeurt. Ze is benieuwd hoever het staat met nieuwe sponsors. Een overzicht van concrete acties om breedtesport te stimuleren en meer mensen in beweging te zetten ziet ze graag tegemoet.

Gedeputeerde Sterk zegt die informatie toe.

GS pakt zeker de kansen. Corona heeft absoluut invloed gehad op het programma en op het enthousiasme om plannen in te dienen. Het is de bedoeling de Statenleden te laten zien dat er veel gaande is. Sponsors worden gebeld.

De voorzitter concludeert dat hiermee dit punt voldoende is besproken. Het is uiteraard mogelijk bij de volgende rapportage weer vragen te stellen.

4. Sluiting

De voorzitter dankt eenieder voor zijn/haar inbreng, wenst iedereen nog een fijne avond en sluit vervolgens de vergadering.

